

економіки/О. Лапко// Вісник НБУ. – 2011. С. 59-63

3. Інфляція в умовах сучасної ринкової економіки/В.А. Шинкар, Т.Ю.Ковач// Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. - № 33, ч.3 С. 212-216

4. Мінфін – ділове співтовариство, банки, валюта, особисті фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua>

Баранік О.О., старший викладач
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

У свій час було прийнято Указ Президента України від 3 липня 1998 р. «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва», яким запроваджено справляння єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.

В даний час облік та звітність суб'єктів малого бізнесу регулюється в основному Податковим кодексом України [1]. У рамках підтримки малого бізнесу для окремої категорії малих підприємств (які відповідають критеріям п. 154.6 ст. 154 ПКУ) введено тимчасову (до 01.01.2016 р.) нульову ставку податку на прибуток, а також надано право ведення спрощеного обліку доходів і витрат для складання фінансової звітності, що передбачає можливість систематизації інформації первинних документів у регістрах бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису (п. 9 П(С)БО 25) та Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Відповідно до п. 296.2 ст. 296 ПКУ, спрощена система оподаткування, обліку та звітності - це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, визначених п. 297.1 ст. 297 ПКУ, щодо сплати єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Спрощена система передбачає сплату підприємствами єдиного податку і звільняє такі підприємства від сплати деяких податків і зборів, а також використання спрощеної системи обліку та звітності.

Зокрема, платники єдиного податку звільняються від наступних податків і зборів:

- податок на прибуток підприємства;
- податок на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи та оподатковувані згідно з нормами гл. 1 розд. XIV ПКУ;

- податок на додану вартість з операцій постачання товарів, робіт, послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім тих платників, які сплачують єдиний податок за ставкою 3 і 7 відсотків;

- земельний податок, крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку для провадження господарської діяльності;

- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

- збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.

Із вище зазначено, можна констатувати, що, вказана норма ПКУ доволі гнучка і потребує обґрунтованого підходу до вибору системи оподаткування на підприємстві.

Звільнення суб'єктів господарювання від сплати деяких податків і зборів є однією з найважливіших переваг спрощеної системи.

Для організації спрощеного обліку доходів і витрат та складання спрощеної фінансової звітності на малих підприємствах (відповідно до п. 44.2. ПКУ та прийнятими змінами до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні») було розроблено та затверджено нові Методичні рекомендації від 15.06.2011 р. № 720. Рекомендації надають інформацію про групування господарських операцій і дотримання встановленої послідовності та методики їх відображення у журналах і відомостях з подальшим перенесенням інформації до спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва.

Спрощена система оподаткування в Україні виконала основне своє завдання, посприявши розвитку та розширенню малого підприємництва. Проте, поряд із позитивними здобутками її застосування, постало багато проблем. Причиною цього є ігнорування основного критерію, якого дотримуються в усіх розвинених країнах - ув'язки суми податкового зобов'язання підприємця із фінансовими результатами його діяльності. На сьогодні ж відсутні ефективні механізми оподаткування підприємців і контролю за їх доходами, що призводить до значних бюджетних втрат [2].

З цього приводу у наукових колах можна зустріти різні думки. Так, на думку, С. Юрія та О. Квасовського, спрощені методи оподаткування для приватних підприємців є ефективними з фіскальної і стимулюючої точок зору [3, с. 64].

Водночас А. Соколовська відмічає, що спрощена система запроваджувалася як тимчасовий захід з метою становлення малого підприємництва, та її застосування не є нормою податкових відносин [4, с. 58]. В той же час, що в більшості країн ЄС взагалі відсутні спрощені режими оподаткування суб'єктів малого підприємництва, натомість поширені інші форми їх державної підтримки: спрощена система бухгалтерського обліку і звітності, спеціальні режими сплати ПДВ та інші [5, с. 14].

Одночасно, слід відзначити, що спрощена система оподаткування у вигляді сплати єдиного податку існує в таких країнах як Австрії, Канаді, Нідерландах, Росії, Швейцарії тощо.

Так, в Австрії всі види господарюючих суб'єктів незалежно від їх юридичного статусу обкладаються податком на підприємницьку діяльність,

який складається з двох частин – податку на прибуток підприємства та податку на фонд заробітної плати [6, с. 62-63].

У Нідерландах з фізичних осіб справляється єдиний (комбінований) податок, до складу якого входять прибутковий податок і податок на соціальне страхування [6, с. 135-136].

В Японії на рівні місцевих податків справляється корпоративний муніципальний податок, до складу якого входять префектурний і міський або міський (як у випадку з Токіо) і районний [7, с. 95].

Досвід застосування спрощеної системи оподаткування в Україні дає достатньо підстав говорити про позитивний вплив цього режиму оподаткування на сектор малого підприємництва, що дозволяє максимально спростити облік і контроль за діяльністю суб'єктів підприємництва і забезпечує стабільні надходження в бюджет.

Таким чином, спрощена система оподаткування полягає в тому, що вона створює найбільш сприятливі умови податкового режиму для малого бізнесу, що свідчить про необхідність стимулювання його розвитку з боку держави. А розширення груп платників єдиного податку зацікавлює підприємців до переходу на цю систему оподаткування, хоча вона пов'язана з певними незручностями, зокрема, необхідністю вести постійний контроль за обсягом доходів і чисельністю працюючих.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Дема Д. І. Спрощена система оподаткування: реалії та перспективи в Україні [Текст] / Д. І. Дема, І. В. Шевчук // Облік і фінанси АПК. - 2011. - № 1. – С. 146-149.
3. Юрій С. І. Фіскальна і стимулююча ефективність спрощених режимів оподаткування для приватних підприємців [Текст] / С. І. Юрій, О. Р. Квасовський // Фінанси України. - 2002. - № 8. - С. 63-70.
4. Соколовська А. М. До питання про податкову реформу в Україні [Текст] / А. М. Соколовська // Фінанси України. - 2006. - № 4. - С. 55-61.
5. Концепція реформування податкової системи України: від 19 лютого 2007 р. № 56-р. [Текст] // Нове законодавство. - 2007. - № 12. - С. 10-18.
6. Налоговые системы зарубежных стран [Текст] // Под ред. В. Г. Князева, Д. Г. Черника. – М. : Закон и право, ЮНИТИ, 1997. – 191 с.
7. Крисоватий А. І. Податкові системи зарубіжних країн [Текст] . – Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 257 с.

